

UCHWAŁA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 15 października 2018 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Nowoczesna o źródłach pozyskania
środków finansowych w 2017 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 580)

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Nowoczesna o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2017 r. **z powodu** naruszenia art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Nowoczesna (EwP 362) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2017 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Do sprawozdania Partii załączono sprawozdanie biegłego rewidenta z badania sprawozdania Partii w zakresie wpływów na jej Fundusz Wyborczy.

Sprawozdanie finansowe nie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych określonego przez Ministra Finansów w rozporządzeniu z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz.U. poz. 269).

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych przez Partię dokumentów, sprawozdania biegłego rewidenta oraz wyjaśnień Partii stwierdziła, co następuje.

W okresie sprawozdawczym Partia posiadała rachunek bieżący o nr 29 1020 1026 0000 1702 0261 4022, prowadzony w PKO Bank Polski S.A.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna Nowoczesna wykazała, że w okresie sprawozdawczym uzyskała przychody w łącznej wysokości 1 925 397,34 zł, z czego wpływy na jej rachunek bankowy wyniosły 1 873 635,15 zł, na które złożyły się:

- składki członkowskie w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku od jednej osoby fizycznej wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników: 53 248,05 zł,
- darowizny pieniężne: 1 743 621,27 zł,
- odsetki od środków zgromadzonych na rachunkach i lokatach bankowych: 1 681,02 zł;
- środki pochodzące z działalności własnej Partii: 660,00 zł;
- pochodzące z kasy Partii nadwyżki środków pieniężnych, odprowadzone na rachunek bankowy: 74 424,81 zł.

Ponadto, w okresie sprawozdawczym Partia pozyskała do kasy środki finansowe w wysokości 126 187,00 zł. Pochodziły one:

- ze składek członkowskich w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku od jednej osoby fizycznej minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników: 118 180,00 zł;
- z darowizn: 7 607,00 zł;
- z działalności własnej, określonej w art. 27 ustawy o partiach politycznych: 400,00 zł.

W pozycji II pkt 2 sprawozdania (inne wpłaty/darowizny w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę

pracowników) błędnie wskazano środki pieniężne w kwocie 7 607,00 zł wpłacone do kasy Partii. Prawidłowa wartość tych środków, jaka powinna zostać wykazana w tej pozycji sprawozdania wynosi bowiem 7 607,60 zł. Oznacza to, że także w pozycji II sprawozdania (środki pieniężne wpłacone do kasy partii – ogółem) wykazana powinna być kwota 126 187,60 zł, a nie kwota 126 187,00 zł.

Z powyższego wynika, że Partia Nowoczesna w okresie sprawozdawczym faktycznie pozyskała przychody w łącznej kwocie 1 925 397,94 zł i taka kwota wykazana powinna zostać w pierwszej rubryce sprawozdania (przychody/wpływy – suma z pozycji I+II+III+IV (z wyłączeniem pkt 9 w pozycji I)), a nie, jak Partia wykazała w tej rubryce sprawozdania, 1 925 397,34 zł.

Tym samym, na bieżącym rachunku bankowym Partia zgromadziła w okresie sprawozdawczym środki w kwocie 1 873 635,75 zł i w takiej kwocie powinna wykazać je w pozycji I sprawozdania, a nie, jak wykazała to Partia, 1 873 635,15 zł.

Powyższe oznacza, że Partia Nowoczesna złożyła sprawozdanie finansowe sporządzone niezgodnie ze stanem faktycznym. Naruszyła tym samym ustawowy obowiązek sprawozdawczy, określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy stwierdzone uchybienie nie stanowi przesłanki do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii.

Ze środków zgromadzonych w kasie Partii, kwota 74 424,81 zł przekazana została na bieżący rachunek Partii. Pozostałe środki pozostawiono w terenowych jednostkach organizacyjnych Partii, z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z jej bieżącą działalnością (art. 26a ustawy o partiach politycznych).

Partia nie wykazała w sprawozdaniu finansowym, aby w okresie sprawozdawczym były przekazane na jej rzecz wartości niepieniężne.

Wykazane w sprawozdaniu darowizny, uznane przez samą Partię jako nieprawidłowe, które w jej opinii powinny podlegać przypadkowi na rzecz Skarbu Państwa, w wysokości 10 054,40 zł, w wyniku wezwania Partii przez Państwową Komisję Wyborczą do udzielenia wyjaśnień, zostały przez Nowoczesną ponownie zweryfikowane. W efekcie wartość wpłat uznanych przez tę Partię za wpłacone

niezgodnie z przepisami ustawy o partiach politycznych (w tym z wpłat od niedających się zidentyfikować darczyńców), została przez nią określona na 3 742,66 zł.

W wyniku analizy dokumentów finansowych przedstawionych przez Partię, Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, że wysokość środków pozyskanych przez tę Partię niezgodnie z przepisami ustawy o partiach politycznych wynosi jednak 4992,66 zł.

Z dokumentacji załączonej przez Partię do jej sprawozdania finansowego wynika, że część wpłat na jej rzecz dokonywana była przez nieuprawnione podmioty, m.in. przez spółki prawa handlowego, przez osoby, co do których Partia nie była w stanie ustalić, że są obywatelami polskimi mającymi stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a także z rachunku osoby nieżyjącej (łącznie 4842,66 zł). Z załączonego do sprawozdania wykazu darowizn, przekazanych na rachunek bankowy Partii, a także z zapisów historii tego rachunku wynika między innymi, że w dniu 1 grudnia 2017 r. na jej rachunek bankowy dokonana została wpłata w wysokości 20,00 zł przez Henryka Klemensa Bertholda. W efekcie prowadzonej kontroli, na podstawie danych z państwowej bazy danych, Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, że osoba ta, od dnia 20 września 2017 r., nie żyje, a zatem nie mogła dokonać tej wpłaty.

Komisja, na podstawie art. 38a ust. 1 w związku z art. 34a ust. 2 ustawy o partiach politycznych, zwróciła się do organu statutowego Partii o wyjaśnienie w tej sprawie. W udzielonej odpowiedzi, osoba upoważniona przez Prezesa Partii stwierdziła, iż wpłata ta spełniała wymagania określone w ustawie o partiach politycznych, w związku z czym Partia miała prawo ją przyjąć.

Przyjęcie przez Partię Nowoczesna środków finansowych z rachunku osoby nieżyjącej oznacza, że Partia nie zidentyfikowała darczyńcy tych środków. Przyjęcie środków z nieudokumentowanych, niezidentyfikowanych źródeł, również stanowi naruszenie art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, zgodnie z którym partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Darowizny na rzecz Partii powinny być oznaczone w sposób umożliwiający identyfikację darczyńcy, co stanowi realizację zasady jawności źródeł finansowania partii politycznych (art. 23a ustawy o partiach politycznych) i konstytucyjnej zasady jawności

finansowania partii politycznych (art. 11 ust. 2 Konstytucji RP), umieszczonej w Rozdziale I (Rzeczpospolita) Ustawy Zasadniczej, a zatem jednej z podstawowych, ustrojowych zasad demokratycznego państwa prawnego. Stanowisko to jest zgodne z wyrażonym w przywoływanym już postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r. (sygn. akt III SW72/14). Ponadto, jak stwierdził Sąd Najwyższy w innym ze swoich postanowień (z 22 września 2008 r., sygn. akt III SW 7/08), brak wyjaśnienia niezgodności finansowych przez partię rodzi domniemanie faktyczne dokonania naruszeń i pozwala na odrzucenie sprawozdania. Ów brak wyjaśnienia zachodzi nie tylko w sytuacji nieudzielenia w ogóle przez partię odpowiedzi na zadane jej pytanie, ale także wówczas, gdy odpowiedź została wprawdzie udzielona, jednakże jej treść nie wnosi nic nowego do stanu faktycznego ustalonego wcześniej w trakcie badania. W postanowieniu z dnia 3 października 2002 r. (sygn. akt III SW 21/02) Sąd Najwyższy wskazał natomiast, że jedną z istotnych gwarancji mających zapewnić skuteczną realizację zasady jawności źródeł finansowania partii politycznych (art. 23a ustawy o partiach politycznych), jest wprowadzony artykułem 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, w sposób jednoznaczny i enumeratywny zarazem, wykaz dopuszczonych przez ustawodawcę źródeł finansowania partii politycznych. Naruszenie obowiązujących w tym zakresie przepisów ustawowych (bez względu na kwoty, jakich naruszenie to dotyczy) przesądza – stosownie do dyspozycji art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych – o obowiązku odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego partii politycznej.

Jednocześnie Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza, że pomimo przekazania przez Partię na jej rachunek przeznaczony dla gromadzenia środków pozyskanych w sposób niezgodny z prawem, podlegających przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa, kwoty 300,00 zł wpłaconej przez osobę fizyczną mieszkającą na stałe w Niemczech, środki te zostały przelane przez Partię na jej bieżący rachunek bankowy, a następnie wydatkowane. Tym samym Partia potwierdziła, że przyjęła środki pochodzące od osoby nieuprawnionej do jej finansowania.

Poza zweryfikowanymi przez Partię wpłatami, wymienionymi w punkcie 8b odpowiedzi z dnia 17 sierpnia 2018 r. (data wpływu do Krajowego Biura Wyborczego – 24 sierpnia 2018 r.), z wyjątkiem wpłaty z dnia 21 lipca 2017 r. w kwocie 99,00 zł

oraz wpłaty z dnia 5 października 2017 r. w kwocie 99,00 zł, które to wpłaty należy uznać za prawidłowe, za nieprawidłowe należy uznać:

- wpłatę z dnia 31 stycznia 2017 r. na kwotę 10,00 zł, pochodzącą od Fundacji Vicinitas,
- wpłatę z dnia 1 lutego 2017 r. na kwotę 10,00 zł, pochodzącą od obywatela polskiego którego miejsce zamieszkania mieści się poza granicami kraju,
- wpłatę z dnia 6 marca 2017 r. na kwotę 100,00 zł, dokonaną na rachunek bankowy partii prowadzony dla regionu dolnośląskiego,
- wpłatę z dnia 4 kwietnia 2017 r. na kwotę 10,00 zł, pochodzącą od Konbud USŁPROJ-INW-BUD HKONARZEWSKA GKONARZEWSKI SC,
- wpłatę z dnia 4 kwietnia 2017 r. na kwotę 170,00 zł, pochodzącą od Konbud USŁPROJ-INW-BUD HKONARZEWSKA GKONARZEWSKI SC, której zwrot na rachunek wpłacającego został dokonany w dniu 9 maja 2017 r. tj. po 30-dniowym terminie zwrotu wpłat nieprawidłowych,
- wpłatę z dnia 26 maja 2017 r. na kwotę 300,00 zł,
- wpłatę z dnia 21 lipca 2017 r. na kwotę 100,00 zł, pochodzącą od osób, których imion Partia nie ustaliła,
- wpłatę z dnia 23 sierpnia 2017 r. na kwotę 330,00 zł, dokonaną na rachunek bankowy o numerze 05 1020 1026 0000 1502 0269 5062,
- wpłatę z dnia 4 października 2017 r. na kwotę 50,00 zł, pochodzącą od osób których imion Partia nie ustaliła,
- wpłatę z dnia 1 grudnia 2017 r. w kwocie 20,00 zł, dokonaną z rachunku bankowego zmarłego Henryka Klemensa Bertholda,
- wpłatę z dnia 17 listopada 2017 r. na kwotę 150,00 zł, która łącznie z wcześniejszymi wpłatami tej samej osoby powoduje przekroczenie limitu wpłat na rzecz Partii.

Przyjęcie środków finansowych pochodzących z nieuprawnionych źródeł, tj. od osób niemających miejsca stałego zamieszkania w Polsce, jak również od podmiotów prawa handlowego oraz od osób, co do których nie można ustalić czy spełniają kryteria umożliwiające im finansowanie partii politycznych, a zatem, między innymi, czy są obywatelami polskimi mającymi stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, od podmiotów anonimowych, stanowi naruszenie

art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Należy zaznaczyć, że skoro sama Partia środki pochodzące z tych wpłat wykazała jako pozyskane w sposób niezgodny z przepisami ustawy o partiach politycznych (w przypadku części z nich wskazane są adresy zagraniczne, w innych w ogóle adresy te nie zostały ustalone), to zachodzi domniemanie faktyczne, polegające ze swojej istoty na stwierdzeniu prawdopodobieństwa zaistnienia danego faktu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., sygn. akt III SW 72/14).

Zgodnie z art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych, przyjęcie przez Partię Nowoczesna środków finansowych z niedozwolonych źródeł stanowi przesłankę do odrzucenia jej sprawozdania finansowego. Przepis ten ma przy tym charakter kategoryczny i nie pozostawia żadnego marginesu ocen, np. uwzględniania proporcji kwoty środków przyjętych z niedozwolonych źródeł do ogólnej kwoty przychodów partii politycznej, a także tego, czy naruszenie wskazanych przepisów nastąpiło w sposób umyślny czy też z powodu nieznamości przepisów ustawy o partiach politycznych.

Ponadto, na rzecz Partii dokonane zostały wpłaty przez osobę fizyczną, których łączna suma przekraczała dopuszczalny limit wpłat od jednej osoby fizycznej w ciągu roku ustalony w art. 25 ust. 4 ustawy o partiach politycznych jako 15-krotność minimalnego wynagrodzenia za pracę, wynoszący w 2017 r. 30 000,00 zł. Osoba ta pierwszej wpłaty dokonała w dniu 7 lipca 2017 r. (30 000,00 zł) i kolejnej w dniu 17 listopada 2017 r. (150,00 zł). Oznacza to, że łącznie wpłaciła na rzecz Partii Nowoczesna środki w kwocie 30 150,00 zł, tj. o 150,00 zł przekraczającą dopuszczalny limit. Partia nie dokonała zwrotu kwoty przekraczającej ten limit wpłat. Środki te zostały przez nią przyjęte. Oznacza to, że Nowoczesna naruszyła art. 25 ust. 4 ustawy o partiach politycznych, który stanowi, że łączna suma wpłat od osoby fizycznej na rzecz partii politycznej, z wyłączeniem składek członkowskich w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę, oraz wpłat na Fundusz Wyborczy tej partii, nie może przekraczać w jednym roku 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę. Zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3

ustawy o partiach politycznych, uchybienie to nie stanowi podstawy do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii.

Zgodnie natomiast z art. 39a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, korzyści majątkowe o wartości łącznej 4992,66 zł, pozyskane przez Nowoczesną z naruszeniem art. 25 ust. 1 i 4 ustawy o partiach politycznych, podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa. Jeżeli korzyść ta została przez Partię zużyta lub utracona, przepadkowi podlega jej równowartość.

Na podstawie art. 39a ust. 4 ustawy o partiach politycznych, Partia, w terminie 60 dni od dnia wydania niniejszego postanowienia, może dokonać dobrowolnej wpłaty na konto urzędu skarbowego, właściwego dla jej siedziby, korzyści majątkowej pozyskanej niezgodnie z prawem lub jej równowartości (4992,66 zł). Potwierdzenie jej przekazania należy przedstawić Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku niedokonania dobrowolnej wpłaty, wszczęte zostanie postępowanie z art. 39a ust. 5 ustawy.

Pozostałe wpłaty dokonane na rachunek bankowy Partii przez osoby fizyczne pochodzą, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, od obywateli polskich, mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, mieszczą się w dopuszczalnym limicie wpłat od jednej osoby, określonym w art. 25 ust. 4 ustawy o partiach politycznych, a ich forma jest zgodna z określoną w jej art. 25 ust. 5.

W okresie sprawozdawczym partia polityczna Nowoczesna posiadała wyodrębniony rachunek Funduszu Wyborczego o nr 21 1020 1026 0000 1302 0261 3974 prowadzony w PKO Bank Polski S.A.

Stan środków finansowych na rachunku tego Funduszu Wyborczego w dniu 1 stycznia 2017 r. wynosił 905,40 zł.

W okresie sprawozdawczym na rachunek Funduszu Wyborczego Partia pozyskała środki w łącznej kwocie 28 800,12 zł, w tym:

- pochodzące z wpłat od osób fizycznych, dokonanych z zachowaniem limitu określonego w art. 36a ust 1 i 2 ustawy o partiach politycznych: 900,00 zł
- pochodzące z wpłat własnych Partii: 27 900,00 zł;
- z odsetek od środków zgromadzonych na rachunku bankowym: 0,12 zł.

Wydatki poniesione w 2017 r. z Funduszu Wyborczego Partii wyniosły 27 495,75 zł, w tym wydatki związane z finansowaniem udziału Partii w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w 2015 r. (25 000,00 zł) oraz opłaty i prowizje bankowe (2 495,75 zł).

Na dzień 31 grudnia 2017 r. stan środków finansowych na rachunku Funduszu Wyborczego wyniósł 2 209,77 zł.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Partii, dokumentów do niego załączonych, sprawozdania biegłego rewidenta oraz dodatkowych wyjaśnień Partii postanowiła, jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Nowoczesna przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Wojciech Hermeliński*

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej: *Wiesław Kozielowicz,*
Sylwester Marciniak

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Arkadiusz Despot-Mładanowicz,*
Wojciech Kręcisz, Janusz Niemcewicz, Krzysztof Strzelczyk